

Venyige

Az Egri Görög Katolikus Szervezőlelkészség értesítője
2011/4 szám

Romzsa Tódor Fölszentelt Vértanú

Ebben az évben ünnepeljük Boldog Romzsa Tódor püspök atya születésének 100. évfordulóját. Ebből az alkalomból újságunknak ezt a számát az Ő alakjának és korának szenteljük, hogy elevenen emlékezetünkben tartsuk püspök atyánkat, akit Isten is igazolt, hogy ma is közben jár egyházunkért és minden hozzá forduló hívőért.

A gyermekkorról

Romzsa Tódor 1911. április 14-én született a kárpátaljai Nagybecskón, ami akkor Máramaros vármegye volt. Ez a település a vármegyének a felső részén, a Tisza jobb partján helyezkedett el, amelynek bal partja 1919-től Romániához került. 1915-ben a Romzsa család már a Tisza jobb parti részén lakott, ahol az édes-apa vasúti pályaőrként dolgozott. Édesanyja Szemák Mária, aki kilencedik gyermekét, a kis Tódort 42 évesen szülte. Családjában több felmenője is görögkatolikus pap volt és az anyakönyvek szerint Tódor édesapját a sárospataki görögkatolikus templomban keresztelték, ahol nagyapja volt a parókus.

Egy bocskói óvónő visszaemlékezéséből tudjuk, hogy a kis Tódor „szerette a szentek életének történeteit, a vértanúságok leírásait hallgatva, néha elsírta magát.” Együttérzés vagy előérzet?

3 éves korában került óvodába, és tudjuk, hogy szerény, szófogadó gyermek volt zsidó társaihoz képest. A négyosztályos elemi iskolát Nagybecskón végezte, és utána a Huszti Állami Reálgimnáziumban tanult, amit 1930-ban kitűnő eredménnyel fejezett be.

A gimnáziumban több nyelv alapjait kellett elsajátítania, a hazulról jól ismert magyarul és ruszinon túl, bizonyítványában szerepeltek a cseh, francia, magyaros és a ruszin /rutén/ tantárgyak is.

Ismerőseinek, családi körben, jóval később elmesélte, hogy hatodikos gimnazista volt (1927-28), amikor elmondta édesapjának, hogy pap szeretne lenni. (A családban ekkor ő a legkisebb és ő az egyetlen egészséges fiú. Idősebb testvérei közül csak Mária, Hanna, Krisztina és a súlyos gerincferdüléssel született bátyja, István éltek.) Nem lett volna ezzel nagy probléma, ha Tódor nem említi meg a cölibátust is. Mi lesz így a Romzsa név fennmaradásával? Édesapja csak ennyit mondott: „Fiatal vagy, fiam, végezd el a gimnáziumot. Azután visszatérhetünk a kérdésre.”

Két év múlva, amikor kitűnő bizonyítványát letette otthon az ünneplői asztalra, ezt mondta: „Apuka, két évvel ezelőtt azt tettszett mondani, hogy csak az érettségim után beszéljünk pályaválasztásomról. Ismét csak azt mondhatom, amit akkor – pap akarok lenni, nőtlen pap, és Rómában szeretnék erre felkészülni”. Édesapja ekkor csendesesen azt mondta: „Úgy látszik, ennek így kell lennie. Te választottál – én beleegyezem.”

A Kispap

Feltételezhető, hogy Gebé Péter, akkori megyéspüspök, tudott Romzsa Tódor gimnazista elképzeléseiről, sőt Tódor terveinek támogatását is kilátásba helyezte. Ezt a tényt az is alátámasztja, hogy Tódor orvosi igazolásában, amely 1930. július 25-én, alig több mint egy hónappal az érettségi bizonyítvány után lett kiállítva, kifejezetten római tanulmányokról van szó.

Gimnáziumi környezete azonban Tódort mérnöknek vagy katonatisztnak szánta volna, hiszen jó vezetői képességűnek látták, aki a reáltantárgyakban is kitűnő volt. Tanárai meg is fogalmazták – „Kár érted Rómában, nézd, Kárpátjának nincs saját, magas képzettségű értelmiségi rétege, menj Prágába tanulni...”

Az ifjú Tódor hajthatatlan volt, és missziós lelkülettel készült a szemináriumba. Papi hivatástudatának kialakulásáról nem sokat

tudunk, azonban missziós elszántságának megalapozásában komoly szerepet játszhatott Vasilii Ch. Bourgeois keleti szertartású, francia származású jezsuita pap, aki 1927-31 között a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye területén működött.

A csehszlovák idő alatt jelentős számú görögkatolikus hívő szakadt el és lett ortodox, és azon a vidéken tartott missziós beszédeket Bourgeois atya.

Tódor hallhatta őt Huszton, mert a környék egyetlen gimnáziumában tanult, ahol tartott lelkigyakorlatot és missziós beszédet is ez a jezsuita pap.

Teljesen bizonyos, hogy Bourgeois SJ misszióját Gebé Péter megyéspüspök jóváhagyta és támogatta. Feltehető, hogy a gimnazista Romzsa alakuló terveiről ő tájékoztatta a püspököt, és egyben felhívta a fiatal diák tehetségére a püspök figyelmét.

Innen érthető lehet az is, hogy honnan eredhet Romzsa Tódor korai elkötelezettsége az oroszországi missziós munka iránt, amire a szemináriumban is készült.

Gebé püspök Tódort, jelentkezése után, azonnal Rómába küldte. 1930. október 26-án lépte át az olasz határt Tarvisionál, és október 30-án Rómában a Collegio Germanico-Hungarico-ban már megismerkedett a Svájcból akkor érkező, még 1990-ben élő Alfons Reichlinnel, akit a szomszédos 5. emeleti szobában szállásoltak el. *

Alfons Reichlinn írja: „Idegen hangzású volt a neve, de még idegenebb a külseje: majdnem mongolos vonásai számomra nem voltak szimpatikusak. Szerencsére a külső megtévesztett.” Ugyancsak ő írja, hogy eleinte franciául társalogtak, bár Tódor szláv és Alfons németes kiejtése ezt nem tehetné könnyeddé. De már első német nyelvű produkciója kiváltotta társai csodálkozását, ugyanis egy ekkor divatos sláger, a Donna Clara teljes szövegét mutatta be „lány szláv tenorjával.” Máskor a svájci kollégának az tűnt fel, hogy Tódor kozáktáncnak vélhető mozdulatokkal és más akrobatikus mutatványokkal üdvözölte a hozzálátogatót, és bevonszolta a szobájába, de közben elmulasztotta az ide vonatkozó (német nyelvű) hárszabály betartását, miszerint a látogató híres „egyik lábának” a

folyosón illetet volna maradnia in signum legis (a törvényesség jelként), azaz a küszöbön.

Mindezekből a feljegyzésekből, megtudjuk Romzsa Tódorról, hogy jókedvű, talpraesett, zenét és humort kedvelő társa volt a kolégiumban tanuló kispapoknak.

Felhőtlennek tűnő szemináriumi éveit hamarosan beárnyékolta néhány súlyos probléma. Romzsa Tódor „mecénása”, Gebé Péter püspök atya, 1931. április 26-án meghalt. Így anyagi támogató nélkül maradt, mivel családfenntartó édesapját a politikai változások miatt elbocsátották állami tisztviselői állásából a vasúttól.

Nagy valószínűséggel ez azért történt, mert abban az időben az új prágai államhatalom minden köztisztviselőtől, tanítótól és paptól megkövetelte a hűségesküt. Ennek az eskünek a megtagadása akkoriban Kárpátalján tömeges jelenség volt, és feltételezhetjük, hogy az édesapa sem kötelezte el magát. Ennek a tömeges bojkottnak az volt az oka – rövid kitérővel -, hogy az akkori államhatalom a megígért autonómiát nem adta meg. Ezen kívül lehetett ennek vallási oka is, hiszen a Csehszlovák állam a görögkatolikusokkal szemben az ortodoxokat támogatta, olyannyira, hogy az erőszakos templom-foglalásokat is megengedte. A kocsmai izgatás eszközeit is bevetve, széleskörű propagandát fejtett ki a keleti rítusú katolikusokkal szemben, aminek következményeképpen az 1910-ben regisztrált 300 ortodox hívő száma 1930-ra 112 000-re duzzadt. Így nem volt akadálya annak, hogy 1931-ben megalakuljon az akkor még Szerb Ortodox Patriarchátus alá tartozó Ortodox Egyházmegye.

Ebben a nehéz helyzetben - Alfons Reichlin szerint – ezért történt meg az, hogy 1934 őszén Tódor a Germanikum- Hungarikumból a Russzikumba költözött át.

Romzsa Tódor a Russzikumban közelebb érezte magát ahhoz a hivatásához és elgondolásához, hogy majd misszionárius lesz Oroszországban.

A Russzikumban is szép diákevek vártak rá. Az itteni növendékek gyakran kirándultak, és a nyári nagyvakáció egy hónapját is együtt töltötték.

A Russzikumban akkor két orosz herceg is tanult, Obolenszkij és Uruszov hercegek, akikkel Tódor megbarátkozott, és mivel jól beszélt az orosz nyelvet, nem volt akadály számára a választékos, emelkedett témájú társalgás sem.

A Russzikum Kis Szent Teréz-kápolnája az itteni kispapok elmékedésének és imádságainak helye volt. Ki tudja hányszor „öntötte ki szívét” itt Tódor, készülve papi szolgálatára, amely magába foglalta akár a vértanúságot is Krisztusért.

A Pap

Romzsa Tódor 1935. november 18-án kérte a diakónusi szentséghez való hozzájárulást a Russzikum akkori rektorától, Philipo de Regis atyától. Még abban az évben, 1935. december 25-én szentelték diakónussá. Egy évvel később, ugyancsak december 25-én, Jézus születésének napján szentelték pappá a római orosz katolikusok Nagy Szent Antonij (Antal) templomában.

Akkoriban a papnevelő intézetek nélkülözhetetlen „kézikönyve” és olvasmánya volt Aranyszájú Szent János „A papi méltóságról” című műve.

A papnevelés lelkületéről és a készület mikéntjéről kapunk betekintést, ha idézzük azt a részt, amit a Russzikum növendékei közül éppen Obolenszkij herceg is idézett a „Feljegyzések” című lelkiségi lapban: „Mert az Egyház – Krisztus Teste, ezért annak, akire rá van bízva, minden módon igyekeznie kell jólétét és szépsége tökéletesedését munkálni, minden oldalról szemlélni, hogy ne legyen rajta valahol folt vagy másmilyen csúf rendetlenség, ami a jóságot és szent szépséget sértené. És így miben is lenne a pásztor kötelessége, ha nem abban, hogy az emberi erők mértéke szerint, szeplőtelen és áldott Fejéhez méltóként mutassa be ezt a testet?” („A papságról”, 4. beszéd.)

Romzsa Tódor papi jelmondata: „Uram, a Te szolgád vagyok, szolgálódnak fia.” (Zsolt 115, 7-116, 16)

Primíciája másnap, december 26-án az Istenszülő istenanyaságának ünnepén volt a kereszténység egyik legtiszteltebb székesegy-

házában, a S. Paulo fuori le mura, a Szent Pál a falakon kívül nevű templomban, amely az apostol sírja felett áll.

A Szent Liturgián a Russzikum énekkara énekelt, részt vett csaknem az egész intézet és többen a Germanikum-Hungarikumból is, köztük Alfons Reichlin is.

A fiatal pap 1937 júliusában magna cum laude eredménnyel licenciázott a Gregoriánán, és ezt követően hazautazott Olaszor-

szágból, hogy otthon megkezdje katonai szolgálatát.

Utban hazafelé még megállt néhány napra Svájcban, barátjánál, Alfons Reichlin atyánál és családjánál. (Fennmaradt egy fénykép is, amely egy alpesi hegycsúcson, a Gipfel des Gr. Mythen csúcson álló vidám fiatalembereket ábrázol, köztük Tódort.)

Romzsa Tódor atya levelei alapján, melyeket svájci barátjának és a Russzikum rektorának írt – főként a rektori archívumban őrzött beszámolókról van szó – pontosan rekonstruálható életének időrendi eseményei.

1937 júliusában tért haza, ahol már katonai behívója várta. Még volt ideje felkeresni püspökét, és bejárhatta a környező vidéket.

Első hazai benyomásait Nagybocksón 1937. szeptember 18-án kelt levelében osztja meg a Russzikum rektorával, de Regis atyával, aki az érdekesnek ítélt részeket még a szeminárium lapjában is közzé tette.

„Szomorú kép várt engem odahaza a Podkarpatszka Ruszban... Ha összehasonlítjuk ezt a szegény kis Ruszt Itáliával, rettenetes lesz a különbség. A nép inkább a helyi, babonás szokásokhoz ragaszkodik, mintsem Egyházunk igazságaihoz. Az emberek leveleket írnak a Legszentebb Szűzhöz az égbe, és csak merjen valaki akár egy szót is szólni ez ellen... Ugyanakkor azt mondják, hogy a hit (a katolikus és az ortodox) ugyanaz, „Csak a papok mások.” Így könnyen elképzelheti, hogy az emberek különösebb nehézségek nélkül elhagyják Egyházunkat és átmennek az ortodoxiába, de amikor eszükbe jut, visszatérnek. A nép többségének fogalma sincs hitünk alapigazságairól.”

1938 szeptember közepén vonult be katonai szolgálatra, a prágai tábori lelkészi tiszti tanfolyam iskolásaként.

Meg kellett válnia a Russzikumban keleti módra hosszúra növesztett hajától. Kopaszra nyírták, és meg kellett borotválkoznia. A katonai kiképzés fáradalmait és megaláztatásait tudomásul vette, önmegtagadásra való alkalomnak könyvelte el, bár ahogy írja egyik levelében a volt rektorának, nehezen viselte a „nem gondolkodó, sőt a gondolkodástól eltiltott katona” altiszti eszményét.

Ebben az időben papként alig működhetett. Általában hetente kétszer állt módjában Szent liturgiát végezni. A prágai tiszti iskola 1938. február 28-án fejeződött be.

Hazatérése után azonnal megbízta megyéspüspöke a Huszti járás (Máramaros) Berezova és Alsóbisztra falvak parochiájának adminisztrációjával. Megbízása ideiglenes volt, hiszen vissza kellett utaznia Rómába, hogy befejezze tanulmányait.

A Russzikum lapja (1938. febr.-okt.) közli Tódor atya első kárpataljai, 1938. július 4-én kelt levelét, melyet rektorának küldött falvaiból: „Március 10-től vagyok a hegyekben, két egyházközségem van az ortodox tengerben: Alsóbisztra (Nizsnyij Bisztrij) és Berezna (Berezovo). Bisztrán csak 130 lélek katolikus, 2500 az ortodox, de a bereznai lakosok 80%-ban kommunisták. Ezen kívül a két egyházközség 11 km-re van egymástól, úgyhogy majdnem mindennap biciklivel kell odakerekezniem.... Amikor először végeztem a liturgiát a bereznai templomban, fájt a szívem. Az oltártakaró egy kettészakadt rongyból állt, mindenütt por és pókháló, a miseruhák, a rizák egytől egyig rongyosak. Első dolgom volt rendet teremteni mindkét templomban. A városkában, ahol tanultam (Huszt), ismerősöket kértem meg arra, hogy csináljanak takarót a fő- és előkészítő oltárra, pénzt is gyűjtöttem és már két rizát és más dolgokat is vettem mindkét templom számára. Az ugyancsak így gyűjtött pénzekből bearanyoztattuk az ikonosztázt Bereznán.”

Ebből a levélrészletből jól látszik, hogy milyen nehézségek és körülmények között kezdte első lépéseit pasztoráló papként. Buzgóságát örömmel fogadta a nép, és viszonzta szeretetével, amiről így írt ugyanebben a levélben: „...A helyi nép hegylakó, jelleme szerint jó, csak el van rontva. Rettenetesen babonás és közömbös, ez ellen kell hadakoznom. Szeretettel tanítom őket, csak néha kell fenyegetőznöm. És pont ez a szigor tetszik a népnek, amely nagyon szeret engem...”

Úgy tűnhet, hogy papi szolgálata nem éppen „missziós” jellegű, hiszen olyan feladatokat látott el, mint bármelyik falusi pap. Püspöke azonban azért helyezte ide, mert a környéken sok görögkatolikus

volt, de akkorra jelentősen megszorodtak a pravoszláv (ortodox) agitált emberek. Püspöke pontosan tudta, hogy ortodoxok közötti lelkipásztorkodásra készült a Russzikumban.

Minden missziós területen leselkednek veszélyek a misszionáriusokra, ami megfűszerezi és megacélozza a hittérítő életét és akaraterejét. Mindehhez Isten kegyelme nyújt segítséget, ahogy a növekedést is Ő adja egy-egy közösségben és emberi szívben. Ha nem is volt távoli népek és más kultúrájú emberek között misszióban Romzsa Tódor, mégsem volt veszélytelen papi szolgálata. Abban az időben a közbiztonság nem volt valami jó, és a hegyek között kerékpárral, lóval közlekedő fiatal pap néha váratlan helyzetek között találhatta magát. Egy ilyen váratlan eseményről tudomásunk van.

Az történt egy alkalommal, hogy sötétedéskor, Husztról Berezna felé (18 km) haladva egyszer csak a kukoricásból két markos, hosszú dorongokkal felfegyverkezett betyár ugrott elő. „Állj!” - ordították. Tódor leugrott a kerékpárról, hátsó zsebébe nyúlt, ahol a revolvert szokták tartani általában, majd előrántotta pénztárcáját, amiről nem látszott, hogy mi lehet a kezében. Ő is rákiáltott támadóira: „Fel a kezekkel!” Támadói, akik nem látták, hogy mi van a kezében, és nem is számítottak arra, hogy revolver legyen nála, elfutottak a mezőn át.

Ez a történet is igazolja, hogy Tódor pap olyan ember volt, aki nem veszítette el lélekjelenlétét a kritikus helyzetekben.

Első szolgálati helyén a munkája 1938 nyarára azzal bővült, hogy a környékbeli papok kérésére még két falu ellátásában segített. Ez újabb 10-15 km kerékpározást jelentett naponta. Néha csak éjszaka ért haza, és általában ott evett, ahol az ebédidő érte és ahol megkínálták.

Ironikusan jegyzi meg egy levelében, hogy a katonai kiképzéstől és a kerékpározástól 18 kg-ot fogyott, és „...csökkent lustaságra való hajlamom...” Minden teher ellenére humorérzéke és fizikai állapota is egészséges maradt.

A következő Venyigében folytatjuk.

Demkó Balázs

Kárpátalja 1944–1946 között

Amikor 1944. szeptember 24-én a pápa Romzsa György Theodor pápai káplánt, az ungvári papnevelő lelki igazgatóját a munkácsi egyházmegyéhez segédpüspökké nevezte ki, a második világháború utolsó hónapjai tomboltak Kárpátalján, amelynek jövőbeli sorsát nem az ott lakók döntötték el. A „leghűségesebb nép”, a rutének földje negyedszer cserélt gazdát.

1944. október 28-án a kárpátaljai Husztra érkezett a londoni csehszlovák emigráns kormány küldöttsége, amelyet František Němec vezetett, hogy az 1938 előtti törvények alapján újjászervezze a csehszlovák polgári közigazgatást a szovjet és a csehszlovák kormány közötti szerződés szerint, melyet abban az évben kötöttek. A tényleges hatalom a helyi nemzeti bizottságok kezében volt, amelyeknek kapcsolatfelvételét a csehszlovák hatóságokkal a szovjetek mindenhol szándékosan akadályozták. Edvard Beneš csehszlovák miniszterelnök betiltotta a magyar, a német, az oroszbarát és a fasiszta pártok tevékenységét, így gyakorlatilag csak a kommunisták és a Prága követői maradtak a küzdőtéren.

A Vörös Hadsereg és az NKVD heteken keresztül akadályozta a prágai delegáció munkáját, és a kárpátaljai kommunisták Munkárcson létrehozták Moszkva bábkormányát, a “Kárpátontúli Ukrajna Néptanácsát”. Ezt Ivan Turjanica vezette, egy ruszin férfi, aki korábban a csehszlovák hadseregből dezertált. A Tanács hamarosan kinyilvánította “Ukrajna népének akaratát”, hogy a terület szakadjon el Csehszlovákiától és csatlakozzon Szovjet-Ukrajnához. A terület Sztálin döntése alapján járt el.

1944. november közepén a szovjet IV. Ukrán Hadsereg vezérkarának parancsa szerint a kárpátaljai 18 és 50 év közötti magyar és német nemzetiségű férfilakoságnak három napon belül jelentkeznie kellett a legközelebbi szovjet katonai parancsnokságon. Az így begyűjtött németeket és magyarokat fogolytáborokba hurcolták. 1944. december elején a Kárpátontúli Ukrajna Néptanácsa felszólította a csehszlovák kormány kárpátaljai képviselőjét a terület elha-

gyására. Egyúttal rendeletet adott ki az állami vagyonról, kimondva a volt csehszlovák és magyar vagyon elkobzását.

Két hónapig tartó vita és eredménytelen tárgyalás után 1945. február 1-jén a csehszlovák delegáció elutazott Husztról, és Kárpátalja szovjet ellenőrzés alatt maradt. Csehszlovákia és a Szovjetunió között tovább folytak a tárgyalások, amelyeken (mivel a második világháború idején Moszkvából irányították őket) a csehszlovákiai kommunisták rábeszéltek Beneš, hogy engedje át a területet a Szovjetuniónak. A felek végül megállapodtak, hogy Prága a háború befejezése után a Szovjetuniónak átadja a területet.

1945. június végén a Kárpátalja átadásáról szóló szerződés aláírása céljából Moszkvába érkező csehszlovák kormányküldöttség és a szovjet vezetés közötti megbeszélésen, Zdeněk Fierlinger csehszlovák miniszterelnök, Joszif Sztálin szovjet pártfőtitkár segítségét kérte a németek és magyarok kitelepítéséhez. Sztálin arra a kérésre, hogy a kitelepítésekben a szovjet hadsereg is vegyen részt, nem adott pozitív választ, de biztosította a csehszlovák küldöttséget, hogy a szovjet hadsereg nem fogja akadályozni. Ezért mondta már 1943-ban, hogy a magyar kérdés csak vagonkérdés.

1945. június 29-én Moszkvában aláírták a Kárpátalja Szovjetunióval való átadását kimondó csehszlovák-szovjet szerződést, amely szerint az új csehszlovák-szovjet államhatár megegyezett a Szlovákia és Kárpátalja közötti 1938 előtti tartományi határral. A megállapodás így kezdődött: „Zakarpatszka Ukrajina (ennek neve a csehszlovák alkotmány szerint Podkarpatska Rus), amely az 1919. szeptember 10-i Saint-Germain-en-Laye-ban megkötött szerződés alapján lett a Csehszlovák Köztársaság autonóm egysége, Zakarpatszka Ukrajina lakossága akaratnyilvánításának megfelelően, és mindkét Magas Tárgyaló Fél baráti megegyezése alapján újraegyesül ősi hazájával, Ukrajnával, és az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság kötelékébe kerül.”

1945. november végén a prágai Ideiglenes Nemzetgyűlés ratifikálta az okmányt. Két hónap múlva 1946. január végén Prágában kicserélték a megerősítő okiratokat, ezzel hivatalosan is életbe lé-

pett a szerződés. Amikor Romzsa püspököt meggyilkolták, már kiépült a szovjet totális diktatúra.

A szerződés Kárpátalján kívül a Szovjetunióhoz csatolt 13, közigazgatásilag korábban Szlovákiához tartozott magyar lakosságú községet is: Bátfát, Csapot, Gálocsot, Kistrátot, Kisszelmencet, Kistéglást, Nagyrátot, Palágyot, Palágykomorócot, Pallót, Szürtét, Tiszaásványt és Tizasalamont. A szerződéshez csatolt jegyzőkönyv lehetővé teszi, hogy a szovjetunióbeli szlovákok és csehek, illetve a csehszlovákiai ukránok és oroszok optálhassanak a másik országba való áttelepülésre. A helyi lakosság petíciójának köszönhetően Lakárd (Lekárovce) községet 1946. április 4-én ismét Csehszlovákiának adták át. A Szovjetunió különösen a Csapnál meglévő vasúti csomópont megszerzésével járt jól, hiszen ennek segítségével sokkal gyorsabban el tudta szállítani, csapatait nemcsak az ausztriai megszállás biztosítása céljából, hanem az 1956-os budapesti forradalom elfojtására is.

A szovjet-csehszlovák határ elzárta egymástól Kisszelmenc és Nagyszelmenc falvakat. Az előbbi szovjet az utóbbi csehszlovák uralom alá került. Csak 2005. december 23-án, több mint 60 év után nyitottak határátkelőt a két község között. Az ukrainai kisszelmenci fél székelykapun, amelynek másik fele a szlovákiai Nagyszelmencen van a következő felirat olvasható:

„Egy Szelmencből lett a kettő
Egyesítse a Teremtő
Áldjon Isten békességgel
Tartson egybe reménységgel
Mi reményünk megmarad
Összeforr, mi szétszakadt
Két Szelmencnek kapuszárnya
Falvainkat egybezárja.”

Dr. Bartók Béla

Boldog Romzsa Tódor közbenjárásáról

Mi a szenteket nemcsak jó példájuk miatt tiszteljük, hanem amiatt is, hogy életük folyamán megtapasztalták Isten Szent Lelkének kegyelmét, és együttműködve Vele, átadták egész természetüket az átistenülés folyamatának.

Az Egyházat megerősíti a szentek közössége, hiszen mindenki számára példát mutatnak igazi hivatásunk, az életszentség megéléséhez. A megdicsőült szenteket Isten igazolja, hogy részesültek Isten természetéből, vagyis szentek.

A szentek élete folytatódik, hivatásukat amit a földön végeztek, tovább művelik: szeretik Istent és szeretnek bennünket. Amint a földön közbenjártak, közbenjárnak értünk most is. Segítséget nyújtanak gyöngeségünkben, elesettségünkben és lelki fejlődésünkben.

Szent Domonkos mondta testvéreinek amikor haldoklott: „Ne sírjatok, hasznosabb lesz ez nektek halálom után, és hatékonyabban segítek majd titeket, mint életemben.” Ugyanezt Kis Szent Teréz így fogalmazta meg: „Mennyországom azzal töltöm, hogy jót tesz a földön.” Az optynai vértanúk, Szent Vaszilij, Ferapont és Trofim szerzetesek, haláluk után tesznek több csodát Isten dicsőségére, bár tanúk sokasága igazolja, hogy életükben is meghallgatta őket Isten, amikor közbenjáró imádságot végeztek.

Romzsa Tódor fölszentelt vértanút mi is megkértük az Egri Szervezőlelkészség születésének idején, hogy segítsen a szervezési munkában.

Így lett ideiglenes parókiánk – az ő közbenjárására. Így talált ránk sok olyan hívő, akit nem hirdetés útján találtunk meg, hanem Romzsa Tódor püspök atyát kértük meg időről időre, hogy küldjön híveket. Ilyenkor mindig jött valaki, és feltűnt, hogy a kárpátjai származású híveink mind Tódor püspök atyához intézett kérésünk nyomán érkeztek...

Mit lehet ehhez többet hozzáfűzni? „Romzsa Tódor fölszentelt vértanú, könyörögj érettünk bűnösökért.”

Demkó Balázs

A Sajópálfalai Könnyező Madonna

Aki bogácsi tartózkodása idején mondjuk Aggtelekre is el akar látogatni, hogy megcsodálja ott a föld alatti mesés cseppkövek világát, annak útvonalul a Bogács – Mezőkövesd – Miskolc – arnóti körforgalom – Sajópálfala – Borsodszirák – Edelény – Bódvavölgy utat ajánlom, melynek mentén számos rejtett kincs található. Ezek közül könyvemben kettőt említek: a sajópálfalai görögkatolikus templomot, valamint a borsodsziráki temetőt.

Hogy miért álljunk meg az apró falu, Sajópálfala templománál? Azért, mert nem csak a híres Máriapócsnak, hanem nekünk borsodiaknak is van könnyező Szűzanya kegyképünk. Úgy bizony! Csak hát kevésbé ismert, ami persze a tényeken semmit sem változtat. Ismerkedjenek hát meg e rejtett kincsünk hiteles történetével...

Sajópálfala görög katolikus templomának oltárképe, amely a Boldogságos Szűzanyát ábrázolja, nos, ez a kegykép kezdett el könnyezni 1717. január 6-án, és ez a csoda február 16-ig tartott.

Jordánszky Elek: Boldogságos Szűz Mária Kegyképeinek rövid leírása című könyvében, amelyet először 1836-ban, Pozsonyban adtak ki, minderről a következő olvasható:

„Néhai Egri Püspök, Gróf Erdődy Gábor, aki 1715-diktől kezdve 1744-dikig az Egri, akkorian még igen nagy kiterjedésű megyét ditsően igazgató, hírt vévén 1717-dikben elején Hodermászký József János, a Munkátsi Püspökség helytartója hivatalos leveléből arról, hogy Pálfalán, Miskolcz mellett, a Görög Egyesült Tempomban az oltár mellett függő festett képe a boldogságos Szűznek sírni, s izzadni látszottak”.

Pálfalán Hodermászký József János, püspöki helytartó vezetésével közben kihallgatták azokat, akik látták a szentképet könnyezni, s ők eskü alatt vallották, hogy igaz a történet, tanúi voltak a csodának. A tanúk között nem csupán pálfalai jobbágyok szerepelnek, hanem például Paldlak Teofil, miskolci görög kereskedő, Auer Terezia Judit, egy miskolci serfőzőmester felesége és a Pálfalán telelő katonaság ezredese, gróf Trauthson Károly János császári és

királyi kamarás is. „Ezekhez járult az olasz görög egyesült plébánosnak, lelkiismereti tisztaságára tett vallástétele, melyekből pedig azt tetszett ki, hogy ők önnön szemeikkel látták, hogy az említett kép görög karátsony napjától kezdve Február 16-dik napjáig, és így, négy hét alatt, izzadott és siránkozott, az az, hogy a boldogságos Szent Szűznek jobb és bal szemén barna, vagyis sötét vörös színű tseppek láthatók valának, és hogy sem a téli tsikorgó hidegben meg nem fagytak, sem a fűtött kályha mellett egész éjjel lévén meg nem száradtak...”

A korabeli feljegyzések szerint a csodát elsőként az akkori pálfalai plébános, Lipmizky Péter vette észre, aki „Szívre ható beszédet tartott penitenzia tartásra ösztönözvén a híveket.” Feljegyezték azt is, hogy a könnyezést vizsgáló generális vikárius egy könnycseppet késsel levett a képről és azt valódi vércseppnek találta.

Híre ment természetesen a pálfalai csodának olyannyira, hogy akkortájt Felső-Magyarországon kevés ház akadt, amelybe ne lett volna ott a sajópálfalai kegykép sokszorosított másolata. A hívek messze földről is elzarándokoltak e kis borsodi faluba, és Sajópálfala a 18. században felkapott búcsújáró hely volt.

A régi írás szerint e könnyezésről értesülvén az akkori püspök, a már említett gróf Erdődy Gábor azonnal „rendelést téve, parantsolván, hogy Egerbe kell hozni azt a kérdéses képet, és itt hasonló több képekkel őrizet alatt tartani”.

Innen viszont folytassa a történetet Figeczky Balázs, korábbi pálfalai esperes.

– Az elmondások szerint Egerben a kép a minorita templomba került, ott volt felfüggesztve, ahol ma a Lourdesi szobor áll. Oda jártak a hívek innen is imádkozni minden szeptember 17-én, a Fájdalmas Szent Szűz búcsújakor. A pálfalaiak mindenáron szerették volna, hogy kerüljön vissza a kép eredeti helyére, a mi templomunkba. Próbálkoztak is lépéseket tenni, de hivatalosan nem ment a dolog. Beszélik, hogy ezért egy alkalommal egyszerűen leakasztották a képet az egri minorita templomban, hogy ők akkor is hazahozzák, ha hivatalosan nem engedik. Az akció nem sikerült, viszont a mi-

noriták ezt követően a képet a templomból bevitték a kolostorba, így a nagyközönség ezután nemigen láthatta.

– *És az eredeti kép maradt továbbra is Egerben?*

– Igen. Ám egy idő után nyoma veszett. Én 1965-ben kerültem ide a községbe. A hívek kérésére elkezdtük felkutatni, hogy hol van az eredeti kép. Nem volt könnyű, ugyanis már nem volt Egerben. S az érsekségen sem tudtak nekünk útbaigazítást adni, hogy hol keressük.

– *Hogy lehet az, hogy ilyen féltve őrzött kép eltűnik?*

– A magyarázatot a történelem adja. Mint sokak által közismert, a Rákosi-idők egyházüldözése során, 1950-ben a szerzetes közösségeket is feloszlatták. Az egri minoritákat is szétszórták szerte az országba. S hogy e kolostor szétverése során mi, hová került, mi semmisült meg, mi tűnt el, azt nehéz megmondani.

– *Most már, utólag tudjuk, a pálfalai Mária-kép nem tűnt el. De hogyan bukkantak a nyomára?*

– Mondhatnám, hogy ez is egy csoda. 1968-ban Sajóvámosra került plébánosnak Maludy Károly. Ő minorita szerzetes volt, jól ismerte az országban szétszóródott rendtársait. Nos, ő árulta el – hétpecsétes titoktartást kérve –, hogy 1950-ben egyik rendtársa vitte magával a Mária-képünket. S ő Pécs-Ürögre került lelkésznek.

– *Erre Önök?*

– Egy gépkocsiba szálltunk. Négyen innen Pálfaláról lementünk Pécs-Ürögre. Jól emlékszem, reggel fél 7-kor értünk oda, a templomban éppen szentmise volt. Az oltárkép pedig a mi Mária-képünk. Rögtön felismertük. A mise után odamentünk a templom lelkészéhez – akiről később megtudtuk, hogy minorita atya és miskolci származású (Kovács Sebestyénnek hívták) – és arra kértük, mondjon már nekünk valamit az oltár fölött látható Mária képről. S ő kerek perccel megmondta a lényegét: az a híres, sajópálfalai könyvező Mária-kép. Mi meg Pálfaláról jöttünk – árultuk el akkor – és azért jöttünk, mert mi szeretnénk visszakapni a jogos tulajdonunkat.

– *Sikerült megegyezniük?*

– Nekünk ott igen, de ez nem olyan egyszerű. Ehhez ugyanis különböző egyházi hatóságok engedélye szükséges.

– *Ne haragudjon, szavaiból úgy veszem ki, hogy az ügyintézés, engedélyeztetés az egyházi élet terén sem különbözik a világitól. Lassú és bürokratikus.*

– Nézze, én azt tudom mondani, hogy 1969-ben beadtam egy kérvényt az akkori görögkatolikus püspöknek. A csatát 1973-ban nyertük meg. Akkor a mi részünkről Timkó Imre püspöki helynök úr, Eger részéről Mészáros Lajos, érseki helynök úr és Pécs részéről Cserhádi püspök úr is engedélyezte, hogy a szentkép több, mint 250 év után haza kerüljön.

– *Ki hozta haza a képet Pécsről?*

– Én, vonaton. 1973. október 25-én került haza. Itthon, az 1927-ben készült másolat helyére tettük. Az a keret nagyobb volt, ugyanis a másolat vagy nagyobbra sikeredett, vagy az eredeti kép széleit – mely a sok szállítás, menekítés közben elrongyolódott – egyszerűen levágták róla. Így, most kettős keretben függ az 1882-ben épült templomunk falán a pálfalai könnyező Szűzanya.

– *Úgy gondolom, most már csak egy a feladat. Újra híres búcsújáró helyé kell tenni Sajópálfalát. Elnézését, hogy ezt mondom: ez a falunak is hírnevet és hasznot hozna.*

– Én úgy gondolom, egyre több ember vesz tudomást arról, hogy itt egy csodatévő kép található. S ahogy ez a hír terjed, úgy évről évre többen zárandokolnak el ide. A templomunknak egyébként két búcsúja is van. Az egyik pünkösdi első napján, a másik pedig – ez a kegykép búcsúja – október harmadik vasárnapján, a hazakerülése évfordulóján.

Befejezésül álljon itt egy részlet a pálfalai népenekből, mely a kegyképet köszönti

„Határtalan a mi örömünk
Hogy újra itt vagy közöttünk,
Mutasd meg csodálatosképpen
Hogy a hitetlen is higgyen.”

Hajdu Imre

Elkészült Egyházközségünk első két ikonja

Köszönjük adakozó híveinknek a segítséget, akiknek a jóvoltából megfestethettük egyházközségünk első két ikonját!

Adakoztak: Dr. Girhiny Zoltán, Girhiny László, ifj. Dr. Estók Bertalan, Dr. Lőrincz György, Dr. Dányi László, Németh János, Rózsa Károlyné, Tóth Anita, Madák László, Géczi Nándor, Dr. Seszták Attila.

Külön köszönjük egy névtelenül adakozónak, hogy az egyik ikont árát teljesen felvállalta és így a közösségnek megvásárolta.

A Szt. Andrea Pincészet gyűjtést rendezett ikonjaink megfestésének érdekében, és ezzel jelentősen hozzájárult a kivitelezéshez.

Isten fizesse meg minden jó szándékú adakozónak a felajánlást, és viszonzza a maga mértéke szerint, pénzben kifejezhetetlen értékekkel!

Demkó Balázs

Hirdetések

- Egyházközségünkbe látogat Dr. Orosz Atanáz püspök atya, és 2011. október 16-án délelőtt 10.00 órakor Szent Liturgiát végez, amelynek keretében megszenteli az Egri Egyházközség első két ikonját.
- Egyházközségünk Házi Gondozói Szolgálatot indít el október hónap folyamán, idős emberek megsegítésére. Szolgálatunk neve: Istenszülő Oltalma Szeretetszolgálat.
- Minden pénteken 17. 00 órakor hittan lesz az elsőáldozásra készülő gyerekeknek a templomban.
- Október hónaptól minden csütörtökön 18.00 órától Biblia-órát tartunk felnőtt érdeklődők számára az ostorosi parókián.

Venyige – Az Egri Görögkatolikus Szervezőlelkészség értesítője
Felelős szerkesztő: Demkó Balázs
Tördelés: Hajas Tamás
Olvasszerkesztő: Laskay Anna

Paróchia: 3326 Ostoros, Arany J. u. 8.
Tel: (36) 785 512, (30) 296 8844
Web: www.egriparochia.hu
Számlaszám: CIB Bank 10700282-48602703-51100005